

De vorige sprekers zijn ingegaan op diverse aspecten van kringlooplandbouw die te maken hebben met de gezondheid van de landbouwbedrijven, de boeren en met de gezondheid van onszelf en ons milieu.

Met de ondernemers op deze studiedag zou ik willen doornemen welke bronnen van vervuiling er in hun omgeving zijn en wat die kunnen aanrichten. Voor consumenten onder de deelnemers zal ik ingaan op de mogelijke effecten van al deze stoffen op het milieu en op onze gezondheid. Ik zal beginnen met een korte uiteenzetting van de normen die bestaan voor de aanwezigheid van bestrijdingsmiddelen in levensmiddelen, voer, bodem en lucht. We zullen eindigen met een overzicht van maatregelen die jullie kunnen nemen om de instroom van bestrijdingsmiddelen in de landbouw te reduceren met een aantal voorbeelden van bedrijven die dat daadwerkelijk gelukt is. Ook zal ik een aantal voorbeelden geven hoe je de belasting van je eigen lichaam kunt verminderen.

In mijn lezing wil ik dieper ingaan op bestrijdingsmiddelen (of gewasbeschermingsmiddelen, zo u wilt). De informatie die gebruikers krijgen concentreert zich op het effect dat men ermee wilt bereiken. Hoe lang de stof in de bodem zal blijven zitten, hoe lang de omzettingsproducten in de bodem zullen blijven zitten en wat die daar aanrichten, staat niet in de bijsluiters. Ook is de gebruikers niet bekend wat lage doses van deze middelen voor effect hebben op de menselijke gezondheid indien je ze een leven lang consumeert. Korte termijn belangen prevaleren altijd, ook al pretenderen de instanties die hierover gaan (Ctgb, EFSA, anders)

Kringloop is een breed begrip. In het algemeen wordt met deze term bedoeld op de kringloop van plantenvoedingsstoffen. Er zijn echter nog andere kringlopen, waaronder ook vele ongewenste kringlopen. In juli 2022 konden we in de media horen over microplastics (en tevens nanoplastics) in voer, voeder, grond, vlees en melk in Nederland en dat de gemiddelde burger per week 3 gram plastic eet. Alle spullen die wij als mensen gebruiken kunnen de producten die we consumeren gaan vervuilen en eventueel daarin ophopen (afhankelijk van de stof eigenschappen). Het is ook mogelijk dat de stoffen zelf zich niet ophopen, maar dat de schade die ze aanrichten zich ophoopt. Dat hangt af van heel veel fysieke en chemische eigenschappen van de stoffen en van hun interactie met ons lichaam. Ditzelfde geldt uiteraard voor het effect op andere organismen die zorgen voor het biologische evenwicht in ons milieu.

In de regel kennen we de mogelijke implicaties van chemische stoffen (zoals bestrijdingsmiddelen) op onze gezondheid en op het milieu niet. We gaan in de regel, onder druk van de commercie, eerst spullen gebruiken en lang daarna gaan we ons pas afvragen wat we met deze spullen in de afvalfase moeten aanvangen. Dan is het in de regel al veel te laat en zijn de stoffen die in die producten werden gebruikt te vinden over de gehele aarde. U zult wel zeggen, maar we hebben toch instanties die ons beschermen tegen ongewenste effecten van al die afvalstoffen? Dat klopt, maar zij staan ten eerste onder zware druk van commerciële belangen en ten tweede hebben zij ook niet de wijsheid in pacht. Daarom is er een constante stroom van nieuwsberichten dat stoffen die eerst als veilig werden beschouwd toch zeer gevaarlijk blijken te zijn (asbest, DDT, PFAS, en heel veel bestrijdingsmiddelen).